

Chúng Sinh và Vũ Trụ - thiện ác

Kalama tri ân đh Nguyễn Thị Ngọc Ánh ghi chép.

[07/04/2026 - 01:42 - anhlibrary]

Cái thành tố cấu tạo nên cái gọi là Chúng sinh và Vũ trụ, thành tố tức là cái nguyên liệu làm nên Chúng sinh và vũ trụ thì nó gồm có Thiện và Ác. Nghe cái chuyện này nghe lạ nè. Cái thành tố hay là cái nguyên liệu mà làm nên chúng sinh và vũ trụ nó là Thiện và Ác.

Do vô minh trong Tứ Đế nên mới có Thiện Ác. Người sơ cơ mới học Phật thì nghe Thiện là ham lắm, tưởng là Thiện là hay nhưng mà không. Trong dòng luân hồi chúng ta luôn sống bằng hai cực tâm lý, hai thái cực tâm lý đó là Thiện và Ác. Trong bản thân mỗi cái tâm khảm chúng sinh nó gồm có Thiện và Ác như là mỗi người có hai cánh tay, tay thuận và tay không thuận. Đúng không? nói vậy là biết tôi nói gì chưa? Mỗi người có hai tay, tay thuận và không thuận thì có người thuận phải có người thuận trái thì cái tay phải tượng trưng cho Thiện và tay trái nó tượng trưng cho Bất Thiện. Nhưng ở chúng sinh mình bây giờ thì tùy thời có thời đó là tay phải tượng trưng cho Thiện. Nhưng có thời này thì tay trái tượng trưng cho Thiện là vì sao? Vì cái số người thuận tay trái ít hơn tay mặt xong chưa? Cho nên mỗi người có hai cái bản năng, bản năng Thiện và bản năng Ác. Nhưng mà hai bản năng đó do ai tạo ra? Mình mấy chục phần trăm và cuộc đời mấy chục phần trăm. Mà không phải khơi khơi cuộc đời nó tác động được mình đâu. Cái tâm cơ, cái tâm địa của mình nó như thế nào mình mới bị người ta tác động. Nghe kịp không ta? Có nghĩa là mình, tôi nhắc lại mình có hai cái vốn Thiện và vốn Ác. Nhưng mà do mình sao đó, cái Thiện mình nó khó được tưới tẩm, khó được chăm sóc lắm. Chăm sóc cỡ nào cũng héo queo. Còn cái Ác của mình thì chỉ cần sương đêm là đủ phát triển rồi. Có hiểu không? Trong khi có nhiều người như Bồ Tát lúc sắp thành Phật thì cái Thiện Ác của Ngài, cái Ác của Ngài nó tưới cỡ nào nó cũng héo. Mà cái Thiện của ngài nó chỉ cần một tí sương đêm là nó đã phát triển rồi. Bằng chứng là Ngài chỉ cần nhìn thấy một cái đám ma Ngài cũng chán đời mà nhìn cái đám cưới Ngài cũng chán đời.

Và chán bằng cách nào ta? Là bỏ hết đi tu. Còn mình thì mình là đi vô nhà xác, đi vào bệnh viện đó thì mình cứ nghĩ chưa tới phiên mình, mình còn lâu lắm là trở về bèn hưởng thụ tiếp, khiếp như vậy thì mỗi người có hai thứ bản năng, bản năng thiện và bản năng bất thiện xong chưa? Thì hai cái thứ bản năng này cái nào mạnh hay yếu là tùy mỗi người, rồi cái gì nữa?

Chuyện thứ hai ai làm cho nó mạnh và yếu là gồm mình và người khác. Mà tại sao có người khác ở đây? là chính là do cái khả năng chế tác trần cảnh của mình.

Thí dụ như mình mà yếu tay ấn thì cái tên xấu nó sẽ tác động mạnh mình. Còn nếu mà mình có mình cao tay ấn thì cái tên thiện nó sẽ tác động được mình chứ ác nó thua. Hiểu không? Có những người trước mặt tôi đó chỉ cần một buổi học như thế này về là họ thay đổi tốt hơn.

Nhưng có người sau buổi học này về họ sẽ tệ hơn. Và có những người giá mà nghèo hơn một tí, xấu một tí, bệnh một tí thì họ sẽ dễ thương hơn một tí. Đúng không? Có loại người đó không? mà tại vì họ chỉ vì một chút đẹp, một chút giàu, một chút giỏi, họ bèn trở nên thấy ghét. Các vị đề ý trường lớp ngoài đời đưa nào có tí nhan sắc nó vô trong lớp nhìn mặt thấy ghét lắm. Cứ dòm dòm nó thấy ai cũng dòm nó hết, rồi nó lo ăn là cứ bậm bậm, chằm chằm, bậm bậm, chằm chằm không lo học. Mà nếu mà trời hành cho nó xấu một chút thì nó học chuyên tâm hơn. Cho nên nó có cái nản thế này. Xấu, nghèo, già, bệnh thì học giỏi. Học để đi đâu? Vô hủ.

Có thằng cha đó người Mỹ, chả đi qua Thái chiều buồn hỏi cái thằng nhân viên, tiếp viên nhà hàng, hỏi đây có chỗ nào vui vẻ không? Cái thằng tiếp viên nó chỉ qua cái hẻm đối diện nó qua bên đó, chị em đông, cái thằng Mỹ đi qua đó, ông đó ông Mỹ, ông đi vô một đoạn, nó để tâm bản thể này, thấy mình già queo phải. Thì ông cũng trên 60 queo phải, cái ông đi đoạn cái thấy để tâm bản thể thấy mình nghèo queo trái. Ông thấy ông cũng nghèo, ông đi queo trái, đi đổi thấy để tâm bản thể thấy mình sức khỏe yếu thì queo phải, cái ông thấy mình cũng bị cao máu ông queo phải, đi một đôi nữa ông thấy nó để là thấy mình xấu trai thì queo trái, ông queo trái, cuối cùng vô bản thể cuối cùng nó để, già, xấu, nghèo, bệnh về đi cha nội, coi như sóc mắt một buổi chiều, mất một buổi chiều hỏi chứ cái cỡ đó thì ai mà tiếp già, xấu, nghèo, còn bệnh thôi về đi cha nội. Cho nên cái lớp mình mà muốn

học giỏi thấy toàn là cái dân mà gần tháp xa chùa không, gần đất xa trời, rồi bây giờ hài một tí thôi, mình trở lại bài.

Cái nguyên liệu đó cấu tạo nên cái gọi là chúng sinh và vũ trụ nó gồm Thiện và Ác. Và tùy thuộc vào cái căn cơ mỗi người mà Ác và Thiện ở mỗi người cái nào mạnh, xong chưa? Cái mạnh đó một phần là do ta, một phần là sự tác động của người khác.

Tại sao nói do Vô minh mà có Thiện Ác? Bởi vì cái này nó hơi lắc léo một tí nè. Một người hiểu sâu về Tứ Đế, họ thấy mọi thứ đáng để buông. Đáng để buông, chấm dứt sạch không còn Thiện, Ác, Buồn, Vui bốn thứ. Thiện, Ác, Buồn, Vui buông hết. Nhưng mà do mình không có hiểu, do không có hiểu được mọi thứ là khổ. Kể cả có nghe đạo, nghe như vẹt như két vậy đó.

Chứ còn không có tự đáy lòng, tự thâm tâm, không có chịu tin, không tin lắm cái điều mình hiểu. Và vì không hiểu lắm cái điều mình tin cho nên không tin lắm cái điều mình hiểu. Có nghe kịp không ta? Có hiểu cái này không? Do không hiểu lắm cái điều mình tin cho nên mình không tin lắm cái điều mình hiểu. Từ đó miệng nói là mọi thứ là khổ nhưng nó cũng lén lén thấy có cái gì ngọt. Nói mọi thứ là vô ngã nhưng vẫn lén lén thấy có cái gì đó là của mình. Thấy mọi thứ là vô thường như vẫn lén lén thấy cái gì đó là bền. Bằng chứng là mua đồ thích xài đồ bền phải không? Cát nhà cũng thích nguyên liệu bền phải không? Và trong các mối quan hệ mình cũng chú trọng đến những quan hệ bền vững đúng không? Chỉ có một thứ bền vững mình không thích đó là nghèo bền vững là mình không thích thôi, tôi đang nói từ trong nước chứ chưa có ai nói tiếng Việt mà nghèo bền vững, chưa nghe nói. Hộ nghèo bền vững chưa nghe nói. Mấy người bên kia, mấy người bên ngoài họ nghe tôi thuyết pháp mấy thời gian vừa qua họ mắng tôi không còn một like, họ nói ông về đây bây giờ bị nhiễm rồi, bị nhuộm rồi. Tôi bây giờ như Từ Hải tứ bề thọ địch Thập diện mai phục, trong không nhìn mà ở ngoài không ngó, đi một bóng cô đơn giữa hoàng hôn, rồi.

Chính vì không thấy mọi thứ là khổ nên mới có cái chọn lọc, cái gì thích và cái gì ghét. Do không thấy mọi thứ là khổ cho nên mới phân biệt cái này thích rồi này ghét, cái này sướng cái này vui, cái này khổ, cái này buồn. Đó, chính vì vậy cho nên mới có cái gì ta? Đầu tư ý thức. Đầu tư gì? Đầu tư vô cái gì? Trốn khổ tìm vui. Tất cả mọi nỗ lực của chúng ta đều chuyển hết vào cái tài khoản mang cái tên là trốn khổ tìm vui. Mà cái tài khoản này nó còn một cái tên nữa đó là gì ta? theo cái thích mà trốn cái ghét, đó. Mà chính vì theo cái thích mà trốn cái ghét cho nên mới làm đủ chuyện để được sướng và làm đủ chuyện để mà trốn cái khổ. Mà làm đủ chuyện là chuyện gì ta? Gồm có hai đó là chuyện Thiện và chuyện Ác. Cái đũa nào nó hơi khôn khôn chút thì nó làm việc thiện để nó trốn khổ tìm vui. Còn đũa nào nó hơi kém tí thì nó làm toàn chuyện ác để trốn khổ tìm vui. Mua gian bán lận, cân đồng thiếu hụt để chi ta? Để mà làm giàu. Còn đũa nào khá chút có đời sống tâm linh chút thì làm lành lánh dữ. Ngồi thiền, nghe pháp, bố thí, cúng dường phục vụ để kiếp sau sanh ra được này được kia. Mà lẽ ra thì mình phải thấy mọi thứ đó là một đồng khổ.

Mình tập trung học giáo lý và sống chánh niệm thì chúng ta lén lén đầu tư cái này, đầu tư cái kia, đầu tư cái trước mắt, cái sướng trước mắt và cái sướng tương lai. Từ đó nó mới ra hai cái khái niệm Thiện và Ác. Một người mà hiểu rõ mọi thứ đều là khổ thì họ không muốn đầu tư Thiện Ác nữa. Vì sao? Vì đó họ hiểu một điều, họ hiểu ngầm một điều. Tam giới như hỏa trạch, tam giới như ngôi nhà đang cháy. Thì bây giờ mình chung xuống gầm giường, hay là mình chung vô nhà tắm đóng cửa lại, hay là lên plafond hoặc thậm chí lên sân thượng thì đều không phải là giải pháp khôn ngoan. Mà trong ngôi nhà đang cháy mình nên làm sao ta? Chạy ra ngoài. Còn đấng này là mình cứ nghĩ là cái bồn tắm nó mát nhảy vô cái bồn ngâm nằm trông. Lát sao đem ra là chỉ có cần muối tiêu ớt, muối tiêu, muối tiêu chanh cái là xong. Đấy. Cho nên Thiện Ác từ Vô minh mà có. Khi người chứng La Hán hiểu thấu Tứ Diệu Đế một cách rốt ráo thì tự nhiên vị đó không còn có khuynh hướng Thiện Ác nữa. Những việc vị đó làm chỉ đơn giản là Duy tác.

Duy tác có nghĩa là làm để xong việc trước mắt không cầu quả báo tương lai. Có nghe kịp chưa? Và nghe cái này nè. Không phải là bài giảng chiều nay đâu. Cái này nó mới khai mạc thôi. Cái này mới bài giảng nè.

Thiện Ác của chúng sinh như đã nói, nó có ba cái hình thái.

- Hình thái một là nó biểu hiện qua thân khẩu.
- Hình thái hai là nó chỉ có trong tâm thức.
- Hình thái ba là trong cái dạng tiềm năng.

Nghe kịp không? Thiện Ác mà trong hình thái một nó biểu hiện qua thân khẩu là sao? Bồ thí, tri giới, ngũ thiện, đầu đà, khổ hạnh. Rồi phục vụ, rồi tri giới. Tất cả những cái đó nó đều nằm ở trong cái gọi là Thiện Ác hình thái một, sát sanh, trộm cướp tà dâm là cái ác trong hình thái một. Hình thái lộ ra bên ngoài qua thân nghiệp, khẩu nghiệp.

Rồi cái Thiện Ác ở hình thái hai là sao? Chỉ có trong ý nghiệp thôi. Có nghĩa là chỉ Ác trong Tâm, Thiện trong Tâm chứ không biểu hiện ra ngoài.

Rồi cái thứ ba là Thiện Ác trong cái hình thái ba là gì? Là trong cái dạng tiềm năng, tiềm tàng, tiềm lực nha. Rồi cái người nào chưa chứng Tu Đà Hườn thì cái phiền não và tiềm tàng của họ có đủ 14 tức là nói gọn là 7 đi, 7 cái phần phiền não tiềm miên, trong đó gồm có thích và ghét, tà kiến, ngã mạn xong chưa? Rồi, người nào chưa chứng Tu Đà Hườn thì toàn bộ cái phiền não tiềm tàng nó còn đủ. Rồi cái người nào mà bắt đầu chứng Tu Đà Hườn trở lên thì giảm từ từ, giảm cái gì ta?

Giảm...không phải giảm mà cắt hẳn cái tà kiến. Rồi từ từ họ giảm tới gì? Đắc tới Tam quả thì họ dứt hẳn Dục ái và Sân. Và đắc tới A La Hán thì họ dứt sạch. Cái loại phiền não thứ ba đó là gì? là phiền não tiềm tàng. Tại sao tôi tránh xài chữ tiềm miên? Các vị nghe tôi giảng các vị không để ý. Thường tôi giảng tôi tránh hai cái loại từ ngữ mà tôi tránh.

- Một là cái từ thuần túy Phật học. Những người không biết Phật pháp họ nghe họ không có hiểu. Hiểu không ta? Phiền não trong cái dạng tiềm lực, tiềm tàng ta hiểu chứ còn tiềm miên họ không có hiểu. Đó là cái thứ nhất. Tôi tránh dùng cái chữ thuần túy Phật học, kẹt lắm mới xài.

- Thứ hai là những cái chữ có vấn đề ngay trong tiếng Việt. Trong tiếng Việt mình không có chữ tiềm miên. Cái chữ này là do các cái vị dịch kinh họ dịch sát. Mà dịch sát nghe rất là kỳ. Tôi ví dụ đó là chữ tác ý Manasikāra.

Manasi Tàu dịch là ý, ý thức.

Còn kāra là làm, tiếng Hán là tác.

Cho nên Manasikāra họ dịch là tác ý mà ở ngoài đời đó các vị kiếm từ điển nào có chữ tác ý tôi làm con quý vị, không có, mà cái đó mình dịch là cố ý ngoài đời họ hiểu phải không ta? hiểu hả? rồi cái Tâm sở tư là cái Cetana mình dịch là chủ ý ngoài đời họ hiểu, chứ nói tư là họ cũng không hiểu, xong chưa? mà người Tàu dịch Kinh như xài chữ gì người Việt Nam bèn dùng lại chữ đó, có đúng vậy không?

Thứ hai là cái chữ đó là họ chữ họ dịch sát bởi vì những người dịch kinh bên tiếng Hán nó chia ra hai phe. Có biết chữ đó không? Phe nghĩa dịch và phe trực dịch.

Phe nghĩa dịch là cái chữ phạn đó. Cái nghĩa đó là gì? Thì họ kiếm cái chữ nào mà tương đương họ dịch.

Còn cái phe trực dịch là sao? Họ ngắt từng phần của cái chữ ra họ dịch. Tôi ví dụ các vị có nghe chữ hot dog không? hot dog là cái gì? một loại xúc xích thì cái phe mà phe nghĩa dịch thì nó để là xúc xích Mỹ, nhưng mà cái phe trực dịch nó dịch là chó nóng.

Có hiểu không? có một cái nhóm mấy ông sĩ quan HO của mình tiếng Anh ba chớp, ba nháng qua bên Mỹ buồn quá mới rủ nhau đi mua đồ nhậu, thì mấy ông ra ông mua, ông thấy hot dog là ông mua hot dog nghĩ hot dog là thịt chó nóng, rồi ông mua nguyên một cái thùng root beer, root là gốc mà beer là la-ve, đó root beer nghĩa là bia gốc nhưng mà khi về mới biết cái hot dog là xúc xích chứ phải thịt chó, nó làm bằng thịt heo còn cái root beer nó là xá xí mà trên đời có cái gì nó khổ bằng ăn xúc xích mà uống xá xí, nó giống như xoài mà chấm với cà phê vậy đó. Xoài sống mà chấm cà phê thấy nó kỳ lắm. Thì dù có phải là dân nhậu hay không nhưng hình dung là xúc xích nó kỳ đồ mặn đó. Đó là quả báo của cái nhóm mà trực dịch. Tức dịch từng chữ, từng chữ, đấy. Cho nên là chia ra hai phe, thì cái phe mà trực dịch thì họ dịch sát từng chữ nghe rất là kỳ. Xong chưa? Rồi có cái phe trực dịch rất là kỳ. Họ chủ trương là có nhiều chữ trong kinh không nên dịch mình nên cái để cái phiên âm thôi. Thí dụ như New York họ để là Nữ Ước thì cái trường hợp này mình tạm thấy là OK. Hoặc là Houston họ để là Hựu sĩ Đôn thôi kệ cũng OK. Nhưng mà cái này nè, cái Arañña là rừng. Họ không chịu dịch là rừng mà họ dịch là lan nhã. Tỳ kheo sống nơi lan nhã. Đây có ai bên Bắc Truyền có biết cái chữ đó không ta? Đây, sống nơi lan nhã. Nói cha là rừng cho rồi, không lan nhã. Tỳ kheo sống nơi già lam. Mà già lam đó là chùa hay là vườn chùa nghe kịp không? Làm rồi như vậy đó.

Đấy, cho nên ở trong vị nào có tụng chú Lăng Nghiêm, ở đây có ai biết chú Lăng Nghiêm không? Cái bài dẫn là Diệu trạm tông trì bất động tôn. Thì trong đó có câu thứ ba là gì ta? Thuấn nhã đa tánh khả tiêu vong. Thước ca ra tâm vô động chuyển. Cái thuấn nhã đa tánh khả tiêu vong. Thuấn nhã đa là Suññatā hoặc là Thuấn nhã đa tánh khả tức là hư không thì nó có thể là hư nhưng mà cái lòng sắc son của con không bao giờ mất.

Cái câu đó nghĩa là cái hư không có thể gọi là hư không hay là tánh không thì nó có thể là... nói một câu rất là độc như vậy đó, là đúng là đại ngôn đó. Cái lòng của con nó sắc son đến mức mà cái gì cũng có thể thay đổi. Hư không có thể thay đổi. Nhưng mà lòng con thì không, lòng con như kim cương vậy. Thuấn Nhã đa tánh khả tiêu vong, mà Thước ca ra, Thuấn nhã đa là Suññatā thì có thể thay đổi, nhưng mà Thước ca ra tâm vô động chuyển, thước cara là từ cái chữ phạn là Vajira có nghĩa là kim cương mà họ không có dịch kim cương mà dịch là thước cara là mấy ông bà thợ bạc, thợ vàng nghe khoái lắm tức là cái thước mà đo cara trong hột xoàng, Thước ca ra Tâm vô động chuyển, không chịu dịch, thước ca ra là kim cương là Vajira không dịch cứ họ để âm vậy đó. Tôi nói hơi lạc đề, tôi muốn nói cái gì? khi mà tôi dạy các vị có hai loại từ tôi tránh:

- Một là cái từ đó quá thuần Phật học, người sơ cơ nghe vào sẽ rối.

- Hai là cái từ đó nó có vấn đề ở trong tiếng Việt.

Ví dụ như mình trong chùa, nhà chùa tôi ở từ nhỏ. Có những cái chữ tôi xài trong chùa tôi nghe thấy bình thường nhưng mà ở ngoài đời nghe rất là kỳ. Thí dụ như là ở trong chùa mình nói với nhau là anh chị hoan hỉ làm giúp cái này. Ở trong chùa mình nghe vậy nó rất là bình thường đúng không? Nhưng mà ngoài đời mình nói vậy nghe nó kỳ.

Người Tàu nghe Kuàilè là hoan hỷ đó, hỷ hoan đó là OK. Nhưng mà người không biết tiếng Quan Thoại không biết cái Kuàilè đó, rồi nghe chữ hoan hỉ thấy rất là kỳ. Xong chưa?

Rồi hoặc là Sư đừng có ngại, con cúng chùa cái này là con đã có cái tác ý rồi. Con có tác ý là cái này làm cốc cho chư Tăng, làm chỗ ngủ cho Phật tử mà người ngoài nó rình nó nghe chữ tác ý nó không có hiểu. Thì mấy cái này tôi cũng tránh. Bởi vì cái chữ này là do mình trong đạo mình chế chữ ngoài không có. Thì đương nhiên cũng có trường hợp cái chữ chế trong chùa ở ngoài họ theo đạo họ phải cần rảnh họ chạy theo. Nhưng mà có nhiều chỗ mình cũng không muốn cho họ chạy bởi vì họ chạy họ thấy mình dị cho nên mình cũng né bớt.

Xong chưa? Rồi như vậy tôi đang giảng cái gì? Tôi đang giảng là cái chất liệu làm nên Chúng sanh và Vũ trụ chính là Thiện Ác. Mà Thiện Ác nó là hai cái khái niệm đi ra từ những người còn Vô minh. Người hiểu rõ mọi thứ là khổ thì họ không còn cái ý niệm xây dựng thiện ác nữa mà họ chỉ muốn chấm dứt hết mọi thứ bởi vì mọi thứ nó là đồng rác thì cần gì phải phân biệt cái cọng rác này màu xanh, cọng rác kia màu tím. Cọng rác này cái mùi dễ ngửi, cọng rác kia mùi khó ngửi đối với họ đó là đồng rác là chỉ muốn dốt mắt ra khỏi đồng rác thôi. Còn cái người mà chưa có rốt ráo ở trong cái nhận thức duyên khởi đó hoặc là mù tịt, một là mù tịt trong Duyên khởi Tứ đế hoặc là chưa hiểu rốt ráo Duyên khởi, Tứ đế thì họ mới còn có cái phân biệt cái gì trên đồng rác là còn xài được. Cái này tôi thích, cái này tôi không thích. Nghe hiểu không?

Rồi cái bước thứ hai, tất cả Thiện Ác nó lại có ba hình thái. Nói chung, Thiện Ác nói chung có ba hình thái.

- Một là biểu hiện qua thân khẩu.

- Hai là chỉ có trong nội tâm.

- Ba là tạm thời vắng mặt nhưng mà nó có trong cái dạng tiềm tàng, tiềm lực.

Còn tôi tránh xài chữ tiềm miên là cái chữ đó ngoài nó nghe nó bị điên. Rồi, xong tiếp theo nghe cái này nè. Tùy thuộc vào căn cơ tu học của mỗi người, ai tu lâu, tu nhiều, tu giỏi thì trước khi đắc đạo đó, cái đường tu họ rất là đơn giản. Họ chỉ giải quyết một cái ý nghiệp là xong.

Hiểu tôi nói không ta? Họ chỉ nghe Pháp xong là họ đắc cái rết liền. Họ không cần phải trải qua cái giai đoạn mà nhiều khê của cái người mà tu hành khổ hạnh rồi uy nghi đoan chánh, rồi đi đứng chậm chạp, y bát trang nghiêm lừ lừ đừ đừ là không có. Nhưng mà có những cái người mà do cái tiền nghiệp, cái Ba la mật họ tu kiểu gì đó, cái chữ kiểu gì đó các vị hiểu, có nghĩa là phúc huệ nó đều lần dần, nó đều thiếu hụt chút đỉnh gì đó, cho nên kiếp chót cái hành trình mà chứng đạo của họ nó rất là nhiều khê, coi kỹ lại giùm tôi, các vị mà đại cao đồ, đại đệ tử Đức Phật đắc rất nhanh như các vị nhớ Ngài Xá Lợi phát không ta? Ngài đang đi ngoài đường Ngài gặp một cái vị Tăng có cái

đạo phong, cốt cách ánh mắt nhìn xuống mà nhìn xuống một cách chân thành, chân thực, chân tâm chứ không phải nhìn để diễn.

Cái ông mà diễn nhìn nó khác, hiểu không? Còn Ngài là cái gì Ngài cũng buông là Ngài chỉ mong chờ tới ngày Ngài tịch mà, Ngài không có màng “thế sự thăng trầm quân mạc vấn”. Đấy, thấy cái ánh mắt đêm đăm, đạo phong cốt cách là Ngài Xá Lợi Phất Ngài chịu rồi. Ngài là bèn kinh lắm, Ngài nhìn biết ông nội nào diễn Ngài biết.

Thứ hai đó là Ngài nhìn cái lúc mà người ta đặt bát cho vị này đó, cái ánh mắt của vị này đó khi nhìn vào cái món nhận, nhìn vào cái bàn tay đặt, nhìn vào cái người cúng trước sau như một, cúng cái gì cũng một ánh mắt, một nét mặt, cúng cái gì cũng vậy và người cúng là ai thì vẫn ánh mắt, vẫn nét mặt đó, hiểu không? tức là trước sau như một mà nhìn thấy cái người này nhận để nhận mà thôi không hề có khen, chê, thích, ghét, trong đó thì Ngài quan sát cái đó Ngài thích chỉ chừng đó thôi, chỉ chừng đó thôi là Ngài đi theo, đi theo liền. Mà nói theo thời gian của mình, thời gian vật lý chắc khoảng chừng nửa tiếng, 45 phút đi theo. Đợi đến lúc mà cái vị Tăng nó ngồi xuống, vị Tăng đó chính là ngày Mã Thắng, Tàu kêu là Mã Thắng tức Assaji. Vị đó ngồi xuống thì Ngài Xá Lợi Phất mon men lại gần chờ vị kia ăn xong thì Ngài mới hỏi là xin hỏi Tôn giả tu theo sư phụ nào? muốn nghe Tôn giả nói sơ sơ về cái con đường mà tôn giả đang đi. Vì đâu mà Tôn giả được như an lạc như vậy, thanh tịnh như vậy thì Ngài nói là ta mới tu ta không biết nhiều thì Ngài Xá Lợi Phất Ngài nói không nhiều thì con chỉ xin nghe cái ít đó thôi. Cái ít mà Ngài nói không nhiều, xin nghe cái đó thôi. Thì vị kia nói thế này.

Cái gì cũng do các điều kiện mà có, cái gì cũng do các điều kiện mà mất. Thế Tôn đạo sư của tôi đã nói rõ các điều kiện sanh và diệt đó. Ngài nghe vừa xong, lập tức hiểu ngay Bốn Đế và 12 Duyên khởi bèn đắc Dự Lưu. Không cần phải qua cái giai đoạn mà đi đứng lim dim, lừ đừ, lừ đừ, rồi danh bước à, sắc bước à, rồi ngáp lên, ngáp xuống, rồi nói cái hiểu, cái không, lục cục, lạc cục, rồi lẩn cấn, lộn cợn, rồi nghe chửi, rồi đói không có gì ăn, bệnh không thuốc, Ngài không có, làm cái rết đắc Tu Đà Hườn liền, đắc xong là Ngài biết rồi, Ngài biết chuyện gì phải làm rồi, Ngài lay Ngài kia ba cái, quay lưng đi về kiếm cái người bạn chí thân chân ái của mình đó là ngày Mục Kiền Liên. Thì Ngài Mục Kiền Liên vừa nhìn thấy Ngài Xá Lợi Phất Ngài hỏi hôm nay là cái dung sắc của Tôn giả, của sư huynh nhìn rất là đặc biệt có phải là có một cái chấn động, một cái biến cố lớn nào đó trong cái tinh thần của sư huynh, thì Ngài nói có cái này ta muốn cho sư đệ nghe nè, Ngài bèn nhắc lại cái bài kệ đó lần nữa, vừa nghe xong ngài Mục Kiền Liên bèn đắc Dự Lưu, bèn đắc Dự Lưu. Hai vị mới về gặp sư phụ là ông Sanjaya Belatthiputta, sư phụ ơi, con thấy rồi, mình giải tán cái đạo mình đi. Cái đạo mình tao lao lắm. Mình đi theo Thế Tôn, ông trả lời thế này, Ta thà ngồi trên đầu của con gà chứ không muốn ngồi ở đuôi con phụng. Thà làm sếp của đám ngu còn hơn là làm học trò của ông Hiền Trí.

Mà tụi hời giáo có câu hay lắm. Thật là si nhục khi bị một cái đám đông mà ngu xuẩn nó tôn vinh. Hời giáo nó có câu đó, thật là si nhục. Bởi vì cái đám mà nó cái đầu nó có sạn nó khen mình mới đã. Còn cái thứ mà nó lừ đừ, lừ đừ nay theo này mai theo ông kia đó mà nó khen mình đó, nhận thêm nhục. Nhận thêm nhục thôi.

Nhưng mà ông này thì ông lại ở cái khuynh hướng đó. Ông nói thà là ngồi đầu gà còn hơn ngồi ở đuôi phụng. Thế là ông ở lại với bầy gà của ông. Rồi hai cái người đệ tử lớn là Ngài Xá Lợi Phất và Mục Kiền Liên dắt một nửa cái đám đệ tử đó, có một nửa nó đi theo đó là 250 người dắt đi theo về gặp Đức Phật.

Và từ đó, thì lúc đó chuyện nó xảy ra vào trước rằm tháng giêng mà Thế Tôn thành đạo vào rằm tháng tư của năm trước, thì đúng 9 tháng sau thì thế tôn có 1250 vị đệ tử toàn lục thông La Hán trong 9 tháng. Và với cái lực lượng này thì các vị đi hoằng pháp trong thời gian tích tặc là cả Sơn Hà đại địa đều thấm nhuần ánh đạo vàng.

Và năm đó Thế Tôn mới vừa non 37 tuổi và Ngài Xá Lợi Phất, Mục Kiền Liên bằng tuổi nhau và các vị đó lớn hơn đức phật 4 tuổi. Năm đó Đức Phật 37 và hai vị kia mới 41 tuổi thôi. Đạo sư là 37 hai vị tay phải, tay trái là 41 và kéo dài suốt 45 năm, xóa sạch mây mù cho nguyên một cho một cái thế giới hệ là 10.000 Đại thiên thế giới.

45 năm sau vào một buổi sáng rạng đông thế tôn ra đi và trước đó 3 tháng Tôn giả Mục Liên và Tôn giả Xá Lợi Phất đã đi trước và hoằng hôn đã thực sự rơi xuống trên vùng trời Phật giáo. Lúc đó

Visākha còn vì bà sống tới 120. Trong Phật giáo lúc đó là bà Gia Du ra đi, bà Kiều Đàm Di Mẫu ra đi, Ngài Rahula 50 tuổi cũng ra đi, Xá Lợi Phất, Mục Kiền Liên ra đi, vua Ba Tư Nặc bằng tuổi Đức Phật cũng ra đi trong năm đó Cấp cô độc đã ra đi trước đó.

Như vậy thì đại thí chủ gồm có Cấp cô độc nè, vua Ba Tư Nặc nè, ra đi. Rồi trong Thánh ni thì bà Kiều Đàm Di mẫu nè, bà Gia Du đi. Rồi bên tăng thì ngài Xá Lợi Phất, ngài Mục Kiền Liên đi, ngài Rahula đi. Thì các vị thấy lúc đó Phật pháp thật sự đi vào bóng đêm. Thật sự đi vào bóng đêm. Và 3 tháng sau khi Thế Tôn viên tịch thì đạo Phật mình có cái buổi kiết tập trùng tuyên Phật ngôn lần đầu.

Và đạo Phật cứ từ đó tà tà đi xuống, đi xuống. Và ngài Anuruddha là đệ nhất thiên nhân. Ngài trước khi Ngài tịch, Ngài A Nan với Ngài Ca Diếp sống được 120 tuổi. Ngài Anuruddha sống được 150 tuổi. Ngài Bakkula sống được 160 tuổi. Khi Đức Thế Tôn Niết bàn thì Anuruddha Ngài truyền lại cho đệ tử đời thứ nhất. Đời thứ nhất truyền cho đời thứ hai và cứ như vậy đến đời thứ năm là ngay chốc đời vua A Dục thì Ngài Mahanda là đệ tử truyền thừa đời thứ 5 của ngài Anuruddha. Và trong cái kỳ kiết tập lần đầu tiên kiết tập xong kinh điển đó thì lúc kiết tập xong:

- Trường Bộ Kinh thì các vị giao cho đám đệ tử của ngài A Nanda.
- Kiết tập xong phần Trung Bộ giao cho đám đệ tử ngài Xá Lợi Phất.
- Kiết tập xong cái phần Tăng Chi thì giao cho đệ tử của ngài Anuruddha.
- Kiết tập xong cái phần Tương Ưng thì giao cho đệ tử của ngài Ca Diếp.

Có nghĩa là trời có sập xuống thì các nhóm Tăng đoàn này sẽ thay phiên nhau duy trì lời kinh điển. Nhớ cái đó. Và buổi đầu thì Tạng A Tỳ Đàm được kể vào trong Tiểu Bộ Kinh. Nhớ cái đó nha. Rồi đó là nói về Tạng kinh và A Tỳ Đàm đó. Còn Tạng Luật là nhóm đệ tử ngài Upali.

Rồi, chiều nay tôi muốn nói cái gì? tùy thuộc vào cái căn cơ của mỗi người. Thì trước hết cái trước hết này quan trọng nè, tất cả chúng ta phải kiện toàn thiện pháp và mài mòn bất thiện để mới có thể chứng Thánh.

Tuy nhiên tùy cái cách tu của mỗi người mà có người cái việc cù còn nhiều. Có hiểu chữ cù không ta? Cù là còn lại hơi nhiều. Còn có vị cái việc cù hơi ít hoặc là quá ít hoặc là không có luôn. Cho nên khánh thành mau. Còn có vị là tới lúc khánh thành mà vôi, vữa rồi kềm sắt nằm ngổn ngang khách tới dự khánh thành bị đập đinh mấy người hiểu không? Khánh thành đó mà còn có người bị đập đinh, đá, tôn.

Trong khi có những vị là khi khánh thành là sạch bóng, không còn việc gì để làm, chẳng hạn như Đức Phật và Ngài Xá Lợi Phất, Mục Kiền Liên cái đạo nghiệp người ta nó đã trọn tru và tròn trịa từ rất lâu rồi cho nên là kiếp cuối người ta đi ngọt, đi ngọt, đi nhanh, dễ và sướng, đầy nhớ. Còn kiểu tu của mình là mình thích cái gì là mình cứ cầm đầu trong đó, còn cái khác mình bỏ lơ, hiểu không? cái phần nào mình bỏ lơ phần đó được gọi là phần cù. Cho nên những cái kiếp cuối cùng trước khi đắc đạo gian nan vô vàng và thậm chí giai đoạn tiền đắc đạo mình cũng phải xử cù rất là nhiều việc. Thí dụ như mình phải xuất gia, cạo đầu rồi phải...chưa đắc gì hết nha. Chưa chưa, phải dấn thân vào cái là chỗ chợ đời, đi ăn xin từng bữa. Bữa đói, bữa no, bữa nóng, bữa lạnh, bữa nắng, bữa mưa. Chúng thương cho ăn, chúng ghét, chúng chửi. Rồi về núi, về rừng, nắng mưa, gió tuyết, trơn trượt, lạnh lẽo. Rồi cái gì nữa? Rồi bệnh không thuốc uống. Rồi mỗi ngày những cái buổi mưa khuya mà phải từ trên núi đi xuống làng xin, đó đủ thứ hết. Mà mỗi đêm như vậy tinh tấn, thiền định suốt 30 năm, 40 năm, 50 năm cuối cùng đắc. Đắc ở đâu? Đắc trên giường bệnh, đắc trong cái tay của đệ tử, các vị đắc trên cái đồng phân và nước tiểu của mình.

Các vị đắc là do đi trượt trên núi. Đi trượt dốc rồi nằm lật ngang trên triền núi lạnh lẽo chết. Các vị bị rắn cắn trước khi chết đắc đạo. Có nghĩa là tùy cái kiểu tu của mình mà cuối cùng mỗi vị có một kiểu tu. Cho nên mình đừng, mình nhớ mấy cái đừng sau đây. Cái đừng thứ nhất, trước khi Thế Tôn Ngài viên tịch, bao nhiêu Phật pháp Ngài dạy một đời, Ngài gom vào một câu ngắn: “không gì còn hoại, chớ nên dễ duôi, Sabbe saṅkhārā aniccā, appamādena sampādehā”.

- Sabbe saṅkhārā aniccā, không gì còn hoại.
- Appamādena sampādehā, không nên dễ người, có bao nhiêu đó thôi. Không gì còn hoại chớ nên dễ người. Thì dễ người ở đây là gì? Dễ người đây là ba chữ đừng.
- Cái đừng thứ nhất, đừng coi thường việc ác nhỏ rồi không chịu tránh.
- Cái đừng thứ hai là đừng coi thường cái việc lành nhỏ rồi không chịu làm.

- Cái đùng thứ ba là đùng hoan phí 1 phút thời gian nào hết.

Vì sao? Là vì ba lý do.

- Một, không biết mình sẽ chết lúc nào.

- Hai, không biết cái cơ hội đắc đạo của mình là lúc nào

- Ba là không biết mình chết rồi sẽ đi về đâu.

Nhớ cái đó. Cho nên có ba cái đùng, cái để người nó có ba cái đùng là đùng gì ta? Đùng chê điều ác nhỏ rồi không tránh. Đùng chê điều thiện nhỏ rồi không làm, đùng hoan phí thời gian. Mà tại sao không nên hoan phí thời gian? Là vì ba lý do. Một là chết lúc nào, hai, cơ hội đắc đạo lúc nào (Phước báo Ba la mật của mỗi người không giống như tiền trong nhà băng). Phước báo ba la mật của mỗi người, thôi sửa lại đi. Cái Duyên lành đắc đạo của mỗi người không giống như tiền trong nhà băng. Tiền trong nhà băng bữa nay không xài thì mai xài. Khuya nay mình online mua đồ được không ta? Thôi tháng này tôi không xài tiền, tháng sau tôi xài được không? Rồi OK.

Nhưng mà cái phước duyên giải thoát thì không. Mình có đủ duyên đắc đạo nhưng mà mình phải cần đến các cái điều kiện thì cái duyên đó nó mới gọi là phát huy được. Nghe hiểu không ta? Mình sư thiện hữu, trú xứ thích hợp, điều kiện sinh hoạt, sức khỏe OK là có người còn phải còn dính cộng thêm nữa là gì ta? Tài chánh ổn định, quan hệ xã hội OK.

Có nghĩa là cái người càng ít phước chùng nào thì điều kiện nó càng càng nhiều. Mà có tin chuyện đó không? Mình đang ngồi thiền đây tự nhiên nó gọi phone vô nó nói còn 5 tỷ chưa trả cô ơi, đắc được không hả? hoặc là bây giờ mình đang ngồi thiền này thì cái thằng trợ lý từ Sài Gòn nó gọi lên cô ơi cô, cái vụ 5 tỷ đó mình chưa đòi được nghen cô là coi như xong, bị nó truy nã vì nợ nó 5 tỷ cũng không tu được, mà đòi không được 5 tỷ cũng không được, nó cọc cái tiền nó mua miếng đất ở Phú Quốc mình mừng muốn chết, đặng này giờ nó nói thôi nó tặng cái cọc đó luôn nó không lấy miếng đất đó, mà trong khi đó mình đã có rất là nhiều dự án từ cái số tiền đó, mà bây giờ cái miếng đất đó nó bị giam lại thì dự án chị phải đóng lại đúng không ta? Không có tiền hiểu không ta? Rồi lúc đó có tu thiền được không? Cho nên, đừng có tưởng rằng có phước duyên giải thoát lúc nào cũng đắc được nay không đắc mai đắc, NO, không.

Trong một cuộc đời của người đầy đủ phước duyên giải thoát đầy đủ. Tôi đang nói đầy đủ (gạch dưới bằng mực đỏ) đầy đủ thì không phải lúc nào muốn đắc cũng được. Nó phải hội đủ các điều kiện, cái đó không phải như tiền trong nhà băng nhớ cái này nha. Nhớ cái này.

Bởi trong Kinh có kể, Đức Phật ngài kể một cái lần đó, lúc Ngài còn tại thế, có một cặp vợ chồng già vào gặp Ngài.

Khi mà họ đi về rồi Ngài nói này các Tỳ kheo nếu mà cái cặp vợ chồng này gặp Như Lai hồi trẻ họ đã đắc A La Hán rồi. Khỏe và tinh táo, minh mẫn. Và nếu mà trẻ đó, sau họ gặp trẻ gặp trẻ tí vài năm, họ đã đắc A Na Hàm, mà sau đó nếu mà trẻ nữa đó thì bữa nay họ cũng đắc Tu Đà Huàn, nhưng bữa nay quá trẻ rồi, bởi vì theo cái năm tháng, thời gian có nhiều người 90 sắp chết vẫn đắc ngon lành, nhưng có nhiều người cái cơ địa, hiểu chữ cơ địa không? nó lờ mờ, nó lơ mơ, rồi tình trạng sức khỏe không cho phép, rồi chưa kể là có nhiều người sống càng lâu thì nó lại nhiều cái tật xấu, nó đi theo cái ngã mạn nhiều hơn, bủn xỉn nhiều hơn, ganh tỵ nhiều hơn, có nhiều người sống lâu thành đồ cổ, có người sống lâu thành đồ cũ, đúng hay sai? có nhiều người họ càng sống lâu như ngài Kim Triệu là Ngài, là bữa nay là đồ cổ đó, nhưng mà trước mặt tôi là toàn là đồ ve chai không, nuôi tồn cơm không được cái gì hết, hiểu Không?

Tôi nghi sau cái lớp này tôi bị thuốc. Hiểu. Có người sống lâu thành đồ cổ, có người sống lâu thành đồ cũ. Có người sống là đóng góp, có người sống chỉ là góp mặt. Có người chết là sự mất mát. Có người chết chỉ đơn giản là sự vắng mặt. Có đúng không? Những cái này rất là đáng để mình phải để ý.

Mình sống là sao mà khi mình đi đó, cái khoảng trống để lại khó lấp đầy. Còn có nhiều người họ đi rồi giống như là cái viên sỏi mà liệng ao bèo vậy đó. Nó tách ra cái khếp trở lại. Và chưa ai biết rằng có cái kẻ đó từng có mặt trên cuộc đời và em ra đi chưa hề để lại một khoảng trống bởi vì có 100 người đang chờ lấp đầy dấu chân em.

Đấy cho nên chiều nay tôi muốn nói cái gì? Cái chuyện mà tôi đặc biệt muốn nhấn mạnh đó là Thiện nên làm Ác nên tránh. Nhưng có vài điều đặc biệt phải cần nhớ.

- Một thiện ác vốn là hai cái thành tố, hai cái nguyên liệu.

Các vị bị nghiệp nặng lắm. Trước không bệnh, sau không bệnh về Dầu Giây tôi bị ho. Tôi về tôi suy nghĩ rồi. Bệnh này không phải là do tôi. Do cái đám này nó thiếu phước. Có nhiều khi sắp giảng một cái chuyện quan trọng nó ho quên mất tiêu rồi đó. Con ho đã lấy đi trí nhớ một đời của người ta rồi. Quên sạch, quý vị thấy không? cái chuyện thứ nhất Thiện Ác là thành tố cấu tạo nên Chúng sanh và Vũ trụ.

- Chuyện thứ hai, Thiện Ác ấy hình thành do cái bóng tối của tâm thức. Có nghĩa là do không hiểu biết rốt ráo về Bốn Đệ. Không chịu thấy đây là đống rác. Cho nên mới leo lên đó lựa cái này thơm, cái kia không thơm. Hiểu không? Cái này sướng, cái kia khổ, cái này thích, cái kia ghét. Đó, người đã hiểu được Tứ Diệu Đế rốt ráo là La Hán thì không còn Thiện Ác.

Trong khi A Na Hàm còn một chút tí ti chưa kể hiểu về Bốn Đệ cho nên vẫn còn có cơ hội tái sinh và cũng còn có một chút thích ở trong cái thiên lạc.

Thiên lạc tức là sự an lạc của người tu thiên. Người ta là thiên lạc còn mình là lạc thiên. Tu riết nó bị khùng thì nó tu mà nó không học giáo lý khùng chắc, khùng chắc luôn.

[Trời này nó ngủ mới đã nè. Tắt nắng gió hiu hiu mà nghe A Tỳ Đàm. Có nhiều người họ gọi tôi là ân nhân tôi không hiểu, họ nói sự là bác sĩ của đời con, là mỗi lần con nghe cái băng của sư là con ngủ như chết mà tắt Sư rồi là con thức dậy với bao nhiêu dằn xé và đọa đày trong cái cõi nhân sinh cơm gạo áo tiền mà nghe tiếng chàng, mà chàng nói ba cái điều khó hiểu, em bèn ngủ, một giấc ngủ sâu, một giấc ngủ như là lần cuối sẽ không còn được ngủ].

Cái điều cuối cùng phải hiểu chiều nay đó là, nghe cho kỹ Thiện Ác đều là sản phẩm của Vô minh và đều là khổ.

- Tuy nhiên trong các cái Thiện đều là khổ thì trong đó Bát Chánh Đạo vừa là khổ, vừa là con đường thoát khổ.

- Trong tất cả các điều Ác cái nào cũng là khổ. Riêng tham ái vừa là khổ mà vừa là nguồn khổ.

Cái này nghe cho kỹ nè. Lạc trong rừng có khổ không? Nhưng muốn ra khỏi rừng đó, mình phải băng qua một dòng sông. Thì muốn làm bè mình phải làm sao ta? quay vào rừng đốn cây. Chính cái rừng cây mà buổi nào mình đã lạc trong đó thì hôm nay mình mới chơi vài gốc để mình làm bè qua sông. Các vị có hiểu không? Nghe cái câu này quan trọng nè.

Một cây thông có thể làm ra triệu que diêm, nhưng một que diêm có thể tiêu hủy 1 triệu cây thông đúng không? vấn đề nó nằm ở chỗ đó. Vấn đề nó nằm ở chỗ đó. Mình tích tập bao nhiêu cái gọi là tập khí sanh tử nhưng chỉ cần mình có cái lòng cầu giác ngộ, có nghĩa là mình đang kín đáo giấu một que diêm. Hiểu không? Hiểu. Thì chính cái tâm cầu giác ngộ bản thân nó là triệu que diêm. Trước đây một cây thông làm ra triệu que diêm, nhưng hôm nay biết Phật pháp rồi. Một que diêm Chánh kiến đủ thiêu rụi cả nguyên hàng triệu cái cây thông phiền não. Nhớ cái đó. Chúng ta hoàn toàn có cơ hội. Chúng ta có cơ hội. Chúng ta có điểm tựa để mà hy vọng rằng phiền não và đau khổ tuy được huân tập rất là nhiều đời nhưng mà nó huân tập hàng vô số kiếp, nhưng mà nó có thể kết thúc trong cái tích tắc. Chỉ cần chúng ta quay đầu là bờ, nó nằm ở chỗ đó.

Và một chuyện nữa, tại sao chiều nay tôi nhấn mạnh điểm này là vì để tất cả những ai chưa phải là Phật tử nhìn kỹ lại những thứ mình đang có, mình đang là gì, đang là ai và những thứ mình đang có nó như thế nào thì mình buông lặn. Khi mình biết đạo mình buông là đã đành. Nhưng mà khi biết Phật pháp rồi giữ giới tốt, nghe pháp tốt, ngồi thiền tốt, bố thí tốt đủ chưa? Chưa. Đó chỉ mới là những cái nhánh cây mà lẽ ra mình phải rỗng, phải cột lại để làm bè qua sông thì mình lại lấy đó làm cái nhà sàn để ở lại bờ này của khu rừng nguy hiểm. Hiểu không? Hiểu hả? Nguyên đám biết ở trong rừng là khu rừng Amazon này là không có nên, bèn nghĩ cách vượt sông để trở về cái thế giới văn minh. Nhưng có rất nhiều kẻ trong số đó sau khi đốn được mấy khúc cây thấy sông quá, đẹp quá, ra bờ sông thấy thơ mộng quá bèn ở lại. Có hả? Có hiểu đó hả? Có rất nhiều người Việt Nam ngày xưa đi vượt biên bằng đường bộ, đi ngã Campuchia, ngã Lào, chưa qua tới Thái tự nhiên thương nhỏ Campuchia bèn ở lại, ở tới bây giờ chưa đi đâu hết. Quốc tịch thì không, hộ khẩu cũng mất. Có rất nhiều người Việt Nam đi vượt biên bằng đường bộ. Ngày xưa chúng tôi đi bằng đường thủy bảy lần và đường bộ hai lần. Một lần đi đường số 9 Đông Hà chứ không lần đi Campuchia. Và may mắn rồi may mắn là không có bị chết và không bị bắt chỉ có bị bắt một lần đường thủy. Và hôm nay thì Việt kiều gồm có ba nhóm.

- Nhóm một đi bằng đường bộ gọi là giả nhân.

- Còn đi được bằng đường tàu gọi là thuyền nhân.

- Còn đi bằng máy bay gọi là phi nhân.

Tôi thuộc nhóm phi nhân. Các vị có nghe chữ thuyền nhân không ta? Boat man là thuyền nhân. Còn cái thứ mà nó đi chính thức gọi là phi nhân. Cho nên đêm đêm mà tụng kinh hồi hướng là hướng cho phi nhân là hướng cho tụi tôi nè.

Rồi nghe lại, tùy thuộc vào kiểu tu hành của mình, mà sau này cái cơ hội đắc đạo nó đến với mình theo kiểu nào? Cái này rất là quan trọng. Cạo đầu, đắp y làm Tăng Ni. Nhưng mà một là không tin con đường giải thoát thì còn lâu mới giải thoát. Trường hợp thứ hai cạo đầu làm Tăng Ni nhưng mà cái con đường, cái cách mình đi đây, phước với huệ không cân bằng thì đời sao sanh ra? Một là tu khó, hai là đắc chậm. Phước huệ không cân bằng. Có nghĩa là phước nhiều mà tuệ ít thì tu dễ mà đắc chậm. Còn tuệ nhiều mà phước ít thì tu khó mà đắc nhanh. Mà trong đó mình nên chọn cái tu dễ mà đắc nhanh. Cái ón nhất là tu khổ mà đắc chậm. Nhưng buồn thay tất cả chúng ta đều chọn cách thứ tư. Là vì sao? Vì nó dễ đi nhất. Có một cái điểm khác biệt rất là lớn giữa Bồ Tát và chúng ta đó là Bồ Tát luôn sợ cái ác. Nhưng mà khi gặp quả ác thì lại không có xuy xiển. Còn mình nhân ác không tránh mà gặp quả ác kêu trời. Xong chưa?

Rồi tới Thiện. Bồ Tát sợ nhân ác nhưng mà khi gặp quả khổ Bồ Tát tỉnh bơ. Nhưng mà đối với cái thiện, Bồ Tát thiết tha với nhân thiện nhưng khi được cái quả lành thì Bồ Tát lại liệng nó mà đi. Có hiểu, hiểu chữ liệng không ta? Ba cái tài sản, nhan sắc, sức khỏe, quyền lực liệng hết mà đi. Còn mình ngược lại, nhân ác không tránh mà lại sợ quả ác.

Nhân thiện không chịu làm mà lại khoái quả lành mới ghê chứ. Bán bánh mì mà thích ăn yến, bán bánh mì mà thích ăn bánh bao. Mình, phàm phu mình là cái loại đó. Cho nên kể từ đêm nay, tôi đã trong mấy buổi giảng tôi tranh thủ tôi nói mấy điều rất là căn bản.

- Một, anh phải biết anh là ai, anh là cái giống giải gì trong cái cuộc đời này.

- Thứ hai, cái chôn về sắp tới của anh là do ai quyết định?

- Và nếu mà anh muốn đi về chỗ nào đó thì anh phải làm sao? Mấy cái này tôi đã nói rồi phải không ta? Có rồi đó.

Rồi cái tiếp theo, tôi đã nói rõ con đường giải thoát vốn là cái gì? Là 37. Mà 37 nó gồm có 7 nhóm đúng không ta? Mà 7 nhóm, nhóm này nó chính là cái nhóm kia mà tùy cái căn cơ của mỗi người mà Đức Phật Ngài phân tích khác nhau. Nhưng mà nội dung nó chỉ là một.

Má mình, vợ của ba mình, con gái của ông ngoại mình và con dâu của ông nội mình. Thật ra là mấy bà? Một bà trừ phi đó là mẹ kế. Cái thằng Tèo nó về nó nói với ba nói: Con thương con Lan ở cuối xóm, ông nói không được. Con Lan nó là em cùng cha các mẹ. Cái bữa sau nó về nó nói con thương con Cúc, ông nói không con Cúc cũng không được, ít bữa sau nó dắt con Hương về, ông nói không có được, cùng cha khác mẹ, nó tính tự sát thì mẹ nó nói thích ai cứ lấy mày đâu phải con ông, cái vấn đề được giải quyết ngay từ căn bản, ngay từ căn bản, mà đắc Tu Đà Huòn là gì? là trước đây khi mà mình chưa có hiểu được mọi thứ là vô ngã mình khổ như điên, bây giờ đắc được cái Tu Đà Huòn diệt hẳn Thân kiến, thấy rằng mình không phải là con ông bèn tha hồ thoải mái, muốn lấy ai thì lấy.

Tôi kể cho các vị nghe chuyện này rất là quan trọng. Nhiều khi cuộc đời mình nó chỉ thay đổi bằng một cái nhận thức thôi, đúng không? Mình có một bà mẹ già bị lẫn từ sáng giờ mẹ đi mất, chiều nay có người báo, người ở mé sông vừa vớt được xác một bà cụ. Các vị có chết điếng không? Có hiểu chết điếng không ta? Nhưng mà khi ra tới nơi mình thấy không phải thì cảm giác nó là sao ta? quá đã đúng không? Đã hả? Rồi một chuyện. Chuyện thứ hai trong sinh nhật của mình, sinh nhật 3 năm trước mình được tặng một cái đồng hồ Rolex vàng khối có cần hạt, cần hột xoàn, đồng hồ Rolex vàng khối cần hột xoàn 3 năm trước. Chiều nay mình phát hiện nhà bị trộm, mất rất nhiều thứ trong đó có cái đồng hồ vàng mình có tiếc của không? từ 5:00 chiều mình nhận được cái tin đó, mình vật vả cho đến 8:00 tối, thì mình mới buồn quá mình đi nhậu với thằng bạn, nó nói tao xin lỗi mày, 3 năm trước cái đồng hồ đó tao mua ở Thượng Hải chỉ có 200 tệ thôi. Cảm giác nó ra sao ta, hả? Nó quá đã. Phải nói cái chữ nó quá đã. Có hiểu không ta? Mất của mà lòng nhẹ nhàng. Vì sao vậy? Là vì mình đã tháo gỡ được cái giá trị mặc định mà mình đã vô tình áp đặt lên cái món đồ bị mất, hiểu không? Hiểu hả?

Hoặc là một cái anh chàng đó, ảnh tình cờ lúc ảnh đi khách sạn với một cô bạn gái thì cô bạn gái đang tắm nhờ ảnh lấy cho cô cái túi mà mascara đó đồ mỹ phẩm. Ảnh lục cái túi anh thấy hình một thằng rất là đẹp trai, ảnh ghen nhưng khi mà cô ra thì ảnh mới liếc hình trước mặt ảnh nói thằng nào? không nói chiều nay chia tay, thì cô khóc. Cô nói, nói không được, em van anh, em lạy anh. Nói không, một nói, hai chia tay. Cuối cùng cô nói đó là hình của em lúc chưa giải phẫu, thì khi mà cô nói ra điều đó là hết ghen và tôi cũng mừng cho ảnh, bởi vì nếu tôi là ảnh tôi điên đêm đó, nhưng mà khi tôi biết đó là hình của ảnh thì cũng hơi thấy nó cảm giác nó hơi có hụt hẫng nhẹ, nó có hơi hụt một nhịp đúng không ta, nhưng mà nó rất là thoải mái, hiểu? Ở đây ai từng yêu nhầm thì biết cảm giác nó ghê gớm lắm. Tôi may chưa có. Ok.

[Mấy giờ rồi? Còn 45 phút nữa. Ác vậy ta. Mà đồng hồ này mua ở Thượng Hải hả? nửa tiếng đồng hồ nữa? Các vị có thấy không? Minh chán nhau đến mức mình ở gần nhau thời gian nó qua rất là chậm. Có những cái lớp, các vị biết không? Tôi giảng đến mức mà người ta nói thầy ơi con đói bụng, thầy ơi con đói bụng mà tôi vẫn chưa thấy đã. Còn cái lớp này thì sao? Tôi vừa nhìn cái mặt quý vị đã thấy 15 phút nó qua rồi. Thật ra 15 phút qua tôi nhìn cái mặt đã 15 phút nó lâu như vậy. Ok]

Minh học qua một...mình queo qua một cái ngã ba nó có liên quan đến chuyện này.

Đó là các cảnh giới Tái sinh. Các vị nghe nó rất là kỳ nhưng mà tại sao tôi nói nó có liên quan về các cảnh giới tái sinh nghe rất là kỳ phải không? Đang giảng Thiện Ác tự nhiên queo qua cảnh giới tái sinh là sao? Nghe, thế giới trước sau vẫn là chùng đó thôi. Vẫn là Tâm và Vật đúng không ta? Còn nhớ cái này không? Và Vật thì gồm có tứ đại đúng không? Và tâm là chỉ có Thiện Ác, qua hai công thức. 1, 13, 14, 25, đúng không? nhưng cái bản thể nó là như vậy. Nhưng Chúng sanh nó đâu có chịu nhìn bản thể. Nó luôn luôn nó chia ra hai nhóm. Một nhóm rất là hiếm, nó chịu nhìn vào bản thể để từ đó ra đi, phải không? Nhưng mà cái nhóm thứ hai là nó thích nhìn trên hiện tượng. Vì sao? Là vì nó không muốn nhìn thế giới như nó là. Mà nó muốn nhìn thế giới như là nó muốn. Xong chưa? Đây mà khi ta không thấy được vấn đề thì ta đừng hòng giải quyết được vấn đề. Cái này đúng hay sai? Tất cả các vấn đề chỉ được giải quyết khi ta thấy ra nó.

Ta thấy được bao nhiêu phần trăm vấn đề thì cái giải pháp nó cũng có cái tác dụng chừng ấy phần trăm vấn đề. Đúng hay sai? Minh thấy được 30 thì mình giải quyết được 30 thôi.

Có cái chuyện này tôi thích nè. Tôi kể riết tôi cũng nhục. Anh chàng đó ảnh bị cái một cái chứng hoang tưởng rất là lạ. Mỗi lần ảnh lên giường ảnh ngủ là ảnh phải từ xa ảnh phóng lên giường chứ anh không có bước lại gần giường được.

Bởi vì anh có cảm giác là nguyên một cái bàn tay xanh lè nó đưa nó chụp ảnh, hiểu không? Suốt một thời gian dài là ảnh tắm rửa sạch sẽ xong rồi ảnh từ bên này ảnh phóng lên giường mà cái chuyện đó nó rất là mệt phải không ta? Cuối cùng anh đi bác sĩ thì bác sĩ cho anh uống đủ thứ thuốc hết mà cũng không hết.

Tốn rất là nhiều tiền và ảnh khổ tâm trong mấy tháng trời. Nhưng mà một ngày kia có một ông bác sĩ đi ra đường gặp ảnh rất là vui vẻ. Bác sĩ hỏi lúc này bệnh tình sao? anh nói, bác sĩ khi mớ gì, thua thằng bạn đập xích lô của tôi nữa. Bác sĩ hỏi làm sao vậy, không nói thằng đó nó đâu có học hành gì nó về nó kêu cưa bốn cái chân giường đầu cần nhảy nữa. Hiểu không? Cái giường mà nó có cái lỗ trống thì mình mới nghĩ có cái bàn tay. Hiểu không ta? Còn cái giường mà nó không có chân thì không có thò ra.

Đây là một chuyện hoặc là một chuyện nữa là anh chàng đó mặt mũi sáng sủa lắm mà gia đình chở vào trong bệnh viện tâm thần thì bác sĩ hỏi tại sao thì anh nói gia đình mới nói là ảnh thì OK lắm nhưng mà lúc này bị cái bệnh lạ, ăn rồi trôn trong tủ áo, thì bác sĩ hỏi tại sao? tại sao có gì nói cho tôi nghe vì sao mà ăn rồi trôn tủ áo. Cái ảnh nói thưa bác sĩ thật ra thì gia đình không có biết thì thôi bác sĩ là em mới nói riêng, em không phải là con người, em là hột thóc mà tụi gà nó biết được thì em còn gì là đời nữa, cái bác sĩ Ok hiểu rồi, hiểu rồi. Gia đình không có cảm thông chia sẻ được. Bác sĩ giữ lại 1 tháng vừa nói chuyện tư vấn tâm lý rồi cho anh uống thuốc an thần để anh ngủ tròn giấc thì thời gian ngắn sau thấy ảnh bình thường, hỏi bây giờ sao? người hay thóc? Anh nói người sao thóc, nói vậy còn gì mặt mũi của em nữa. Bác sĩ cho ảnh về, ảnh về được có tuần gia đình này chờ vô, bác sĩ nói bây giờ thóc hay người nói, em biết, em là người mà sợ gà nó không biết, cho nên tiếp tục trôn vô tủ, hiểu không? có nghĩa là ảnh hiểu được bây giờ ảnh đã khá rồi, ảnh học Phật pháp

ảnh biết ảnh là vô ngã, vô thường nhưng mà sao? ảnh muốn người khác phải biết ảnh tu. Hiểu không ta? Tôi không có ham danh, ham lợi, tôi không mê gái, mê tiền. Nhưng mà mấy người không biết là tôi không chịu. Tôi muốn mấy người biết là tôi là cái người không có thích khen. Có hiểu không? Có hiểu cái này nó hơi lẩn tránh cái này không? Tôi muốn mấy người biết tôi nè là cái gì? Người không có thích người ta khen. Cái chuyện khen không tôi không biết. Nhưng mà tôi muốn quý vị biết tôi là tôi không có thích khen. Có hiểu tôi nói không? Tôi không phải là hột thóc nhưng mà tôi sợ cái đám gà nó không có biết. Có nghĩa là cái hiểu của mình nó có...biết vô ngã, vô thường nhưng mà trong cái biết nó có vấn đề phải không ta? Chứ nếu mà anh hiểu rõ hột thóc anh có đi trốn trong tủ không? Bởi vì hột thóc nó bao lớn, rồi hột thóc cái hình dáng nó có giống mình không? Nội mà cái kích thước và hình dáng là nó đã đủ để không có hiểu làm rồi.

Cho nên cái chuyện mà ảnh nói ảnh là con người đó, cái biết đó nó rất là, rất là tâm thần. Cái biết đó do ảnh vay mượn, do nghe bác sĩ nói thôi, chứ ảnh trong lòng ảnh nó vẫn lẩn tránh cái chỗ gì ta?

Ảnh là hột thóc. Xong chưa?

Chuyện thứ hai bên Bắc Truyền, ở đây ai Bắc Truyền giơ tay giùm. Ok. Bên Bắc Truyền có cái ví dụ này rất là đẹp. Một người mà chưa có lia được cái vọng tưởng thì sẽ hiểu lầm sợi dây là con rắn. Có hiểu cái đó không? Mà bên Bắc Truyền có một cái câu kệ này rất là hay nè.

- Người chưa biết Phật pháp thấy sợi dây tưởng là rắn. Đó là sai lầm một.

- Khi thấy con rắn là con rắn, sợi dây là sợi dây. Đó lại là hiểu lầm lần hai. Vì rắn và sợi dây chỉ là tứ đại thôi.

Hiểu không ta? Như vậy thì hiểu lầm nó lên tới mấy lớp phải không ta? Hiểu hả? Thứ nhất thấy sợi dây tưởng là con rắn thì đó là cái ngộ nhận một. Lên cái level 2 thấy đó con rắn là con rắn, sợi dây là sợi dây thì mình lại tiếp tục ngộ nhận thêm lần thứ hai. Thật ra không có rắn mà nó chỉ là tứ đại. Tuy nhiên đó là dành cho người giải thoát.

Đêm nay gặp bé Na tránh giùm chứ đừng có thấy cái tứ đại rồi nhào vô chụp cái tứ đại đó thì tứ đại này kết thúc. Bởi vì sau 75 một số nhà cửa ở Sài Gòn do mấy người vượt biên để lại hoặc là do mấy gia đình có vấn đề với chế độ họ bị tịch thu và có một số nhà rất là ngon ở Sài Gòn được bố trí cho các cán bộ.

Thì trong đó có một ông cán bộ bự lắm. Ông được bố trí một cái villa rất là OK ở Gò Vấp mà ông lại là đảng viên ông không có tin ma quỷ gì hết, thì bữa đó ông đi kiếm một cái ông bạn tập kết người miền Nam ông rủ ra quán cà phê, ông nói khê thôi, ông nói tui mình thì coi như là duy vật biện chứng, tui mình là Mác Lê dưới sự lãnh đạo của đảng, chúng ta không có tin là có ma quỷ đúng không? thì ông kia nói đúng. Tất cả chỉ là vật chất và ma quỷ chỉ là cái sản phẩm tưởng tượng, là sự tồn dư của vật chất, nó chỉ chuyển đổi cái hình thức thôi chứ còn nó không có ma quỷ. Nhưng mà đầu tôi lẩn tránh quá, đêm nào cũng thấy thằng nhỏ nó cứ tuột lên tuột xuống vậy đó, cái ông miền Nam nói yên tâm mình lấy vật chất mình giải quyết vật chất. Mai ra ngoài tiệm, ra ngoài chợ mua một con gà luộc với trái cây về mới lấy cái vật chất này khấn cái vật chất kia, nói cái vật chất kia đừng có về nữa để cho cái vật chất này ngủ.

Và đúng như vậy, thì hôm sao ông ra ông làm một con gà luộc với một mớ trái cây rồi có nhang, nhang cũng là vật chất, đèn cầy cũng là vật chất, ông về ông mới khấn ngay cái chỗ đó, ông nói thôi cái vật chất kia bớt bớt cái vụ mà leo lên tụt xuống làm cho vật chất này ngủ không có được, thì nếu mà vật chất kia mà OK thì thỉnh thoảng sẽ có một cái mâm vật chất như thế này, thì từ đó thì coi như các vật chất được sống hoà giải và đoàn kết, hiểu Không, tức là từ ngữ thôi, thì mình hiểu là được rồi. Đại khái như vậy.

Rồi như vậy thì cái thế giới này, cái nguyên tố để tạo ra nó chỉ là Tâm và Vật đúng không? Không phải tình huống nào mình cũng đổ cho Tâm. Mình không nói tinh thần là số một, bậy. Cái đó bậy. Mình cũng không có thể nói Vật chất là số một, bậy. Vì sao? Vì cái giấc mơ của con người, cái chiêm bao mình nó đến từ cả hai điều kiện. Một là gì ta?

- Điềm báo, Kinh điển tả một con vịt nó nhỏ xíu, nó đang bơi hoặc là một cái chiếc thuyền nó đang trôi thì phía trước nó phải có cái gì ta? Thì một cái tiền nghiệp mà nó sắp trở đến, nó thường có những cái gợn sóng từ đâu trong tâm thức của mình. Cái gợn sóng đó chính là chiêm bao.

Nhưng mà một là cái nghiệp đó nó quá mạnh, hai là cái Tâm mình nó quá nhạy. Nghiệp mạnh mà Tâm nhạy thì nó mới tạo ra hiện tượng điềm báo mình thấy trước xong chưa? Cho nên chiêm bao thứ nhất đó là điềm báo.

- Hai là gì? Bất ổn sinh học. Có nghĩa là nước mưa nó nhiều lên người mình. Rồi sao nữa? Mình nằm mơ mình thấy đi vào trong một khu rừng mưa, rồi nắm tay em hai đứa chạy trong một rừng thu, mà thật ra là mưa nó dột thôi, không có gì hết. Và trên đời này mơ là không bao giờ có thật. Chỉ thấy mình đi tiêu là giấc mơ có thật thôi, chứ còn tất cả các giấc mơ đều là mơ hết. Nghe kịp chưa? Mệt thiệt.

Cho nên người ta nói thế này, khi trong giấc chiêm bao nằm mơ thấy cái gì cũng được sử dụng nhưng mà cái bồn toilet không được sử dụng. Có hiểu tôi nói không? Nằm mơ mà thấy có thức ăn ngon cứ ăn, thấy có xích đu cứ leo lên, thấy có võng cứ leo lên, thấy cái gì cũng được quyền dùng nhưng đặc biệt thấy cái toilet không được quyền dùng.

Có hiểu đó không? Cho nên vì sao? là vì tất cả các giấc mơ chỉ thấy đi toilet là giấc mơ biến thành hiện thực. Rồi cái lý do thứ nhất là chiêm bao là điềm báo. Hai là sáo trộn sinh học.

- Ba là sự tác động của một chúng sanh khuất mặt như chư thiên hoặc ma quỷ.

- Và điều thứ tư ẩn tượng tâm lý bị tổn động.

Mình nghĩ nhiều về cái gì “Nhật hữu sở tư, dạ hữu sở mộng”. Ngày nghĩ nhiều về chuyện gì thì đêm nằm mơ thấy cái đó. Như vậy thì chỉ riêng cái khoảng mà gọi là chiêm bao nó có bốn lý do mà trong đó vừa tâm vừa vật đúng không ta? Phải không? Tức là có là điềm báo, rồi ẩn tượng tâm lý, rồi các loài khuất mặt, rồi cái gì nữa? Điềm báo là nghiệp.

Điềm nghiệp, rồi phi nhân, rồi một thể lực bên ngoài, rồi vật thực tức là sinh học, xáo trộn sinh học. Đó là nói về chiêm bao nha.

Còn nói về bệnh cũng vậy. Bệnh nó cũng có nhiều nhân. Tâm lý, sinh hoạt, tiền nghiệp, rồi điều kiện sinh hoạt. Điều kiện là ăn cái gì? ở đâu? nó nằm trong cái khoản điều kiện sinh hoạt, mà có cái hoạt động tâm lý. Hoạt động tâm lý nó cũng làm cho mình có bệnh. Có đúng không ta? Giận quá, ghen quá, sợ quá nó cũng sẽ làm cho suy nhược thần kinh, rồi trầm cảm, rồi cái gì nữa? U sơ. U sơ là búu bao tử rồi tạo ra hiện tượng trào ngược, tùm lum hết, tâm lý đó. Cho nên là bệnh nó cũng có là:

- Tiền nghiệp tác động.

- Phi nhân tác động.

- Rồi đời sống hoạt động tâm lý.

- Rồi tới điều kiện sinh hoạt.

Thì bốn cái này trong đó có Tâm, có Vật phải không ta, đó, cái gì cũng vậy. Cho nên khi mình hiểu được tại sao phải học giáo lý là phải học giáo lý cho nên khi mà mình bị sự cố sự kiện gì mình không chỉ đi đến một thứ giải pháp mà giải pháp đó có thể là bên phía vật chất, có thể là phía tinh thần hoặc là kết hợp cả hai đúng không? hiểu há? chứ còn nếu mà mình chỉ cho rằng Đạo Phật là tâm linh, sai. Đạo Phật có này, có kia đấy, mà nói về khoa học theo vật chất mà phủ nhận tâm linh, sai, vì có nhiều chuyện phải giải quyết bằng tâm linh, nhưng mà theo bên tôn giáo mà bỏ vật chất là sai, bởi vì có cái 50 - 50 có cái 49 - 50, 49 - 51 hiểu không ta? hoặc là tứ - lục hoặc là 7 - 3, chứ không thể nào mà mình đổ về một phía. Người tu Phật là gì? Là trung đạo, không lệch cái này, không lệch cái kia. Đó là đúng, cái đại kỵ của mình là gì? Suy nghĩ một chiều, suy nghĩ cực đoan, phiến diện, chỉ đi một lè, sai.

Có trường hợp đi bên lè phải là đúng. Nhưng một lát sau mình quay đầu lại mình phải đi qua bên lè bên đây phải không ta? Viết giùm chữ U. Chữ U đứng hai bên nhìn nó hai chữ khác nhau phải không? Một bên đọc là chữ N phải không ta? Một bên là chữ U, một bên là N đúng không? Rồi một chuyện nữa một thằng bé nó đi về nó nói với mẹ. Mẹ bữa nay con được điểm 10, nó nhỏ xíu, thì mẹ nó cũng vừa thương mà cũng vừa nghi hỏi con ở đâu mà có được điểm 10, nó nói cô cho làm toán, cô hỏi về chữ 8 chia 2 bằng mấy con nói bằng 6 cô cho điểm 10, các vị hiểu không? Thì mẹ nói why? 8 chia 2 là làm sao bằng 6.

- Cái nó mới vẽ số 8, nó nói mẹ viết số 8, mẹ chẻ đôi nó thành hai số 3 phải không?

- Rồi bạn của nó nói 8 chia 2 bằng 0 cô giáo cũng cho điểm 10, bởi vì mình cắt ngang cái bụng của nó thành hai số 0 đúng không? Đúng không ta?

- Rồi nói có một bạn nữa $8 \div 2 = 4$ cũng 10 điểm luôn, có hiểu không?

Thì cả ba đứa đó đều đúng hết, đúng không? Mà mỗi đứa đúng từ cái góc nhìn của nó. Xong chưa?

Thì chúng ta nhìn về thế giới này, chỉ khi nào chúng ta nhìn về bản thể thì cái nhìn của mình mới đúng và mới giống nhau. Tất cả Thánh nhân đều có cái nhìn giống nhau. Riêng phàm phu thì sao? Thằng nào cũng có điểm đúng. Thằng học toán nó nói hai đường thẳng song song không gặp nhau. Thằng hội họa nó nói gặp. Khi vẽ cái đường ray, hai đường thẳng phải gặp nhau đúng không ta? Hiểu chưa?

Cho nên thằng Mỹ nó có nói thế này, khoa học là chúng ta, nghệ thuật là riêng tôi. Đúng hay sai? Có hiểu câu đó không hả? Khoa học là chúng ta. Có nghĩa là chúng ta cái gì đã nói khoa học thì thằng nào cũng hai với hai là bốn hết đúng không? Nhưng mà nghệ thuật là riêng tôi, là sao? Cái góc nhìn của tôi, cái bài thơ đó của tôi, tôi thấy nó hay.

Nhưng mà người kia...con mình, vợ người luôn luôn là số một. Con mình lúc nào cũng hơn con người khác. Trước đây mình mê con nít nhưng tới hồi có con rồi thì đứa nào cũng xấu quắc trừ ra con của mình. Có đúng không? Còn vợ, văn mình vợ người, vợ mình luôn luôn là không có ra gì hết, mà toàn là nghĩa bên hàng xóm không.

Trước đây nó có một câu khác, đó là văn mình vợ người. Văn mình, mình viết làm sao cũng thấy hay hết.

Thí dụ như trong một cái lần mà tiễn quân vào miền Nam trước 75, tiễn quân vào miền Nam là có một cái ông chủ tịch xã ông cũng đóng góp thức ăn tới tiễn quân vào miền Nam thì ông thích đọc thơ mà ông không biết làm thơ, ông mới tới nói với một cái ông cán bộ, ông nói ngày mai là đưa quân vào Trường Sơn mà tôi cũng muốn trong tư cách một ông cán bộ xã, tôi muốn lên đọc thơ mà tôi không biết làm thơ. Cái ông kia, ông nhà ông giáo nói làm gì không biết, thì mày cứ.. bây giờ thơ gì? lục bát thì câu lục, câu bát thì cái chữ thứ sáu trên phải trùng với cái sáu dưới. Ví dụ như trăm năm trong cõi người ta, thì chữ tài chữ mệnh khéo là a, à vậy đó.

Rồi ông nói không, nhiều khi còn cái dấu thì sao? không. Thí dụ như chữ đã mà trong thơ nó thể là chữ đà đà thu không, tức là đã là có nghĩa trong trường hợp đặc biệt thì mình có thể mình sửa dấu lại chút, hiểu không ta? Ông nói ờ nếu vậy làm thơ là quá dễ.

Bữa sau liên hoan tiễn quân lên đường, ông xách tới nải chuối, ông lên đọc thơ:

Chia tay có mấy quả chuối

Đi đâu cũng nhớ cái bụi hôm nay. Ok, mình đi nghỉ ngày mai học tiếp.